

«Έλληνες αεροπόροι: Από τη Μέση Ανατολή σε ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης»

Ομιλήτρια η κυρία Αννίτα Π. Παναρέτου*

Η μεταφορά Ελλήνων αεροπόρων σε ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης αποτελεί μια ελάχιστα γνωστή πτυχή της ελληνικής ιστορίας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Από το τελευταίο δεκαήμερο του Απριλίου 1941, μετά την γερμανική εισβολή στην Ελλάδα, εννέα ελληνικά πολεμικά αεροσκάφη, αξιωματικοί και υπαξιωματικοί, καθώς και η 10^η σειρά Αξιωματικών της Σχολής Αεροπορίας εγκατέλειπαν την Ελλάδα, για να αποτελέσουν τον πυρήνα της ανασυγκρότησης της Πολεμικής Αεροπορίας στη Μέση Ανατολή. Συστάθηκαν 3 Μοίρες: η 13^η Μοίρα Ελαφρού Βομβαρδισμού και οι 335 και 336 Μοίρες Διώξεως, που υπάγονταν στη Βρετανική RAF και μετείχαν σε πολυάριθμες επιχειρήσεις στην περιοχή της Μεσογείου, κατά τις οποίες κάποια αεροσκάφη κατερρίφθησαν από εχθρικά αντιαεροπορικά.

Μέλη των πληρωμάτων συνελήφθησαν και μεταφέρθηκαν ως αιχμάλωτοι πολέμου σε στρατόπεδα συγκέντρωσης στην επικράτεια του Τρίτου Ράιχ.

Οι ιστορίες τους είναι συναφείς, έχοντας όμως σημαντικά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως: παραμονή στο στρατόπεδο ως το τέλος του πολέμου, συμμετοχή σε πορεία θανάτου, ψυχική ασθένεια, απόπειρα απόδρασης, εκτέλεση.

Από τους 10 αιχμάλωτους αεροπόρους για τους οποίους υπάρχουν σαφείς αναφορές, ένας μόνο, ο Νικόλαος Κοσκινάς, υποσμηναγός τότε στην 13^η Μοίρα Ελαφρού Βομβαρδισμού (και αργότερα Αντιπτεράρχος ε.α και επίτιμος αρχηγός του 28^{ου} Αρχηγείου Τακτικής Αεροπορίας), άφησε ένα πολύτιμο βιβλίο, όπου περιγράφει λεπτομερώς την εμπειρία του από τη στιγμή της κατάρριψής του τον Οκτώβριο του 1943 ως τη στιγμή της απελευθέρωσής του από τον Κόκκινο Στρατό, τον Μάιο του 1945. Αποτυπώνει παραμέτρους που εν πολλοίς ίσχυαν για όλα τα ναζιστικά στρατόπεδα αιχμαλώτων, όπως: η χωροταξία και η λειτουργία τους, οι συνθήκες ζωής, η πρακτική καθημερινότητα, οι τρόποι σωματικής και ψυχικής επιβίωσης οι σχέσεις με τους Γερμανούς και τους συναιχμαλώτους αεροπόρους, στην πλειονότητά τους Αμερικανούς και Βρετανούς και πολλές άλλες. Ως εκ τούτου, από το εκτενές κείμενό του αντλείται πλήθος σχετικών στοιχείων.

Δύο ακόμη αεροπόροι συνελήφθησαν από τους Ιταλούς και οδηγήθηκαν στα φασιστικά στρατόπεδα, απ' όπου ο ένας συνελήφθη στη συνέχεια από τους Γερμανούς και είχε την εμπειρία και των γερμανικών στρατοπέδων. Τέλος, μια μνεία οφείλεται σε άλλους δύο, για τους οποίους η Μέση Ανατολή έμεινε ανεκπλήρωτος πόθος. Ο ένας εκτελέστηκε στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής, ο δεύτερος πέρασε δύο χρόνια εγκλειστος σε φυλακή στη Βιέννη.

Η επιστροφή (για όλους εκτός από δύο) στην πατρίδα μετά τη γερμανική συνθηκολόγηση, σηματοδότησε την επιστροφή στην ενεργό δράση και την ολόψυχη συμμετοχή τους στη νέα εποχή της Ελληνικής Αεροπορίας.

* Η Αννίτα Π. Παναρέτου είναι Δρ. Φιλολογίας, ερευνήτρια Ιστορίας και συγγραφέας του βιβλίου:

«Συμπληρώνω τη μνήμη του κόσμου...»

Έλληνες όμηροι και αιχμάλωτοι

σε ναζιστικά και φασιστικά στρατόπεδα και φυλακές 1941-1945

(Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 2020)